

Kevesebb stressz, több játék és öröm, avagy hogyan teszem élvezetesebbé az ének-óráimat az IKT eszközeivel

A biharnagybajomi Szűcs Sándor Általános Művelődési Központ intézményeként 330 gyermek nevelése, oktatása folyik iskolánkban. Hátrányos helyzetű településen élünk, tanulóink több mint 70%-a hátrányos helyzetű gyermek, s ebből a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya is több mint 50 %. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinket a lehetőségekhez képest a legjobban felkészítsük a középiskolára. E cél elérése érdekében a HEFOP 3.1.3 pályázat nyerteseként bevezettük iskolánkban a kompetenciaalapú oktatást, és igen sok IKT eszközzel szereltük fel iskolánkat. Szinte minden osztályban vannak integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók is, így nagyon fontos a differenciálás is. Ebben a tanulói közösségben tapasztalatom szerint nagyon nehéz 45 percen keresztül megtartani a tanulók figyelmét. Szükségük van a folyamatos motiválásra, nagyon nagy a mozgásigényük.

Az IKT eszközeinek alkalmazásával célom, hogy a gyerekek játszva, stresszmentesen sajátítsák el a tananyagot. A tanórák jó hangulatban teljenek, a gyerekek minél több oldalról megközelítve jussanak az új ismeretek birtokába. Énekóráimon természetesen elsődlegesen a zenei készségek, képességek fejlesztése a központi feladat, ám ehhez kapcsolódóan a szövegértési, szövegalkotási kompetencia, a digitális írástudás, az együttműködési képesség, az információk kezelésének a képessége, a kommunikációs képesség, a lényegkiemelő képesség fejlesztése is fontos. Mindezek mellett a tanítványainknak a nagybetűs életben való boldogulásukhoz meg kell tanulniuk az információ áradatból kiszűrni a számukra fontosakat, fel kell készítenünk őket az együttműködésre, a feladatmegosztásra, a reális értékelésre, mind önmagukkal, mind társaikkal szemben.

Mindezekhez nyújtanak hatalmas segítséget az IKT-eszközök, amelyek alkalmazása színesebbé, érdekesebbé, élvezetesebbé teszi a tanórákat. Énekóráimat az interaktív táblával felszerelt számítógép teremben tartom, így lehetőségem van minden órán az interaktív tananyagok használatára. Feladatokat jómagam is készítek a LYNX program, a PowerPoint, az EclipseCrossword, valamint a PowerPoint Multiple-mouse „szavazórendszer” és az internet használatával, és ezek mellett szívesen használom a Manó Muzsika oktató CD feladatait is.

Pályázatomban szeretném bemutatni, hogy a tanulás folyamatában hogyan alkalmazom a felsorolt eszközöket. A konkrét példát a 7. osztályos „A nagyzenekar hangszerei” témán keresztül mutatom be, de ezek a feladat típusok bármely más téma kapcsán és bármely más tantárgy kapcsán is sikerrel alkalmazhatók.

1. lépés: Előkészítés, motiváció (az új anyag feldolgozása előtti óra utolsó 10 percében)

Szókereső tábla megoldása írásban, miközben a zenehallgatás során ismerkednek a romantikus nagyzenekari hangzással. A feladat: hangszerek neveinek megkeresése a táblában, majd csoportosításuk. A differenciálásra ad lehetőséget a feladat többféle előkészítése:

- Csak a táblát adom meg
- Megadom a keresett szavakat is
- Megadom a keresett szavakat, kezdőbetűket és a keresési irányt is.

A feladatok elkészítésénél fontos szempont, hogy a gyerekekben felkeltse az érdeklődést és meg is tartsa azt, s a feladat sikeres megoldására a lehető legtöbben legyenek képesek, ezzel jutva a legnagyobb motivációhoz, a sikerélményhez.

A szókereső táblát igen egyszerűen el lehet készíteni a LYNX program alkalmazásával, ez a program lehetővé teszi a megoldás ellenőrzését is az interaktív táblánál, amit igen szívesen végeznek a diákok.

A hangszeres csoportosításához szintén a LYNX programot használtam, amelyben már a képet is tudják kötni az elnevezéshez.

2. lépés: Délutáni elfoglaltság (az új anyag feldolgozása előtti délutánon kb. 2 óra)

Szemléltető eszközök készítése a gyerekek segítségével. Ebben a konkrét esetben életnagyságú hangszerek elkészítése papírból. A közös munka nagyon jó lehetőséget teremt a közösség építésre. Szükség van a gyerekek ötleteire, együttműködésére. Hogyan rajzoljuk meg a hangszereket? Vetítsük ki az internetről! Az elkészült hangszerek segítenek szemléltetni a hangszerek méreteit a következő órán, még ha jelképesen is, de kézbe vehető hangszereket mutathattam a gyerekeknek, és ezek nem csak a hetedik osztályban alkalmazhatók, hanem például ötödikben is, amikor a hegedű-család tagjait tanuljuk.

3. lépés: Új anyag feldolgozása (1 tanóra)

„Bemelegítésként” a tanult dalok felismerése kottaképről vagy lalázással. Az órakezdő dalsokor felismeréséhez képi segítséget kapnak a gyerekek a projektorral kivetítve.

Ritmus felismeréshez alkalmazom a Manó Muzsika interaktív CD feladatait az interaktív táblánál.

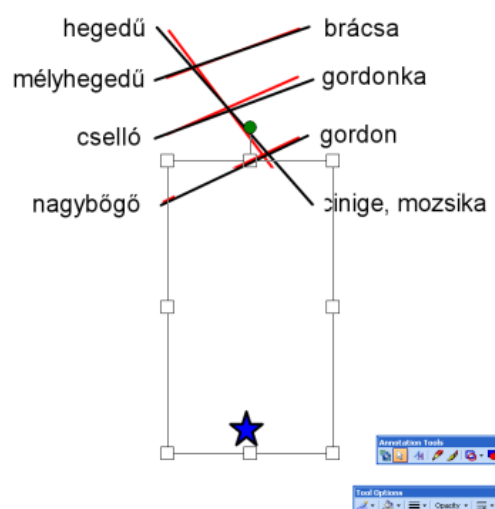
Önálló szövegfeldolgozás (közben zenehallgatás, Smetana: Moldva). Énekóráimon a szövegértés kompetenciát is próbálom fejleszteni, ehhez nagy segítségemre van az internet. Ebben az esetben az ötödikben már tanult hegedű-család tagjainak neveit elevenítettem fel, egy rövid, az internetről kiemelt szöveg részlettel. A gyerekek kézhez kapták a feladatsort az óra elején és a feladatokat részletekben, egymás után oldottuk meg. A feladatlap első feladata a következő:

I. Olvasd el a rövid szöveget, majd kösd össze a hangszerek elnevezéseit!

A hegedű a vonós hangszerek hegedű-családjának legmagasabb hangolású, méretre legkisebb tagja, 4 db kvint távolságra hangolt húrral. A csoportba tartozik még a mélyhegedű vagy közismertebb nevén brácsa, a cselló (más néven gordonka) és a nagybőgő (másként gordon). A hegedű szavunk lehetséges, hogy „hej” (hejgetős) indulatszavunkból származik; ebben a formában csak a 16-17. századtól használják, addig a „hegedűs” szó leginkább énekmondót jelentett. Erdélyben a hegedűt mozsika vagy muzsika, a csángóknál pedig cinige néven ismerték.

hegedű	brácsa
mélyhegedű	gordonka
cselló	gordon
nagybőgő	cinige,
mozsika	

Differenciálásként, a gyengébb képességű gyerekeknek a feladatlapon az összetartozó hangszerneveket azonos színnel kiemeltem. Az

ellenőrzést az interaktív táblánál a LYNX programmal szerkesztett feladattal valósítottam meg.

A második feladatban az internet adta lehetőségeket használva a szimfonikus nagyzenekart bemutató hiányos szöveget kellett pótolni a gyerekeknek. Az ellenőrzést PowerPoint programmal valósítottam meg. A zenekar hangszereinek felismertetésére a LYNX programmal készítettem feladatot.

Ezután az interneten a

<http://www.artsalive.ca/en/mus/instrumentlab/brass.html> oldalon a gyerekek „kezükhöz vehették” a hangszereket, hogy minden oldalról szemügyre vehessék és a hangzásukat is meghallgassák.

Összefoglalásként feleletválasztós PowerPoint prezentációt készítettem, amelyet az interaktív táblánál a gyerekek oldottak meg.

A gyerekek otthon elkészítendő feladatot is kaptak az óra végén. A feladatuk az volt, hogy a szimfonikus zenekar hangszerei közül egyet lerajzoljanak és írjanak róla néhány mondatot. Az elkészült rajzokból **tablót készítettünk** és a nagy hangszerekkel együtt kitettük a tanteremben a faliújságra.

4. lépés: Gyakorlás, ismétlés (a következő tanórák első 5 percében) a bemelegítés után több feladattípussal történt.

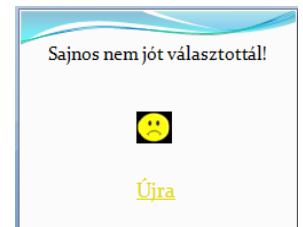
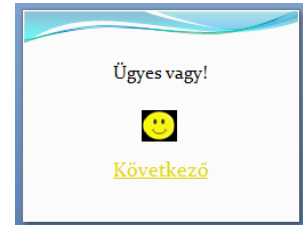
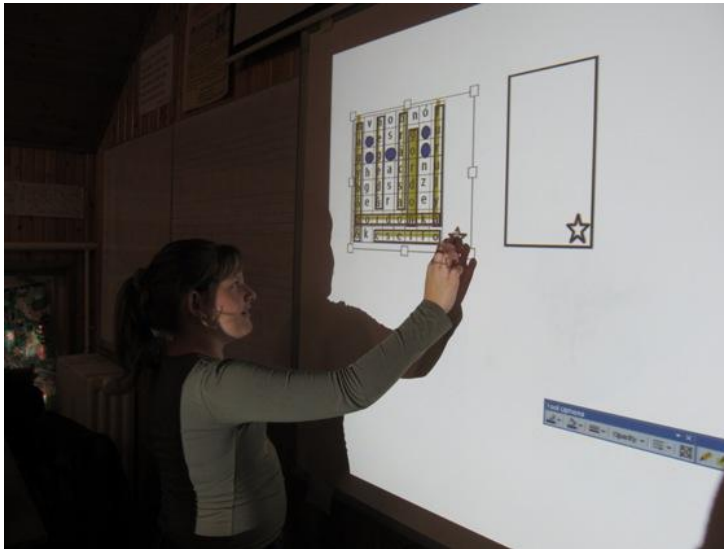
a) A fogalmak, elnevezések gyakorlására a **PowerPoint Multiple-mouse** funkciójával készítettem feladatsort, amellyel megspórolható a drága tantermi szavazórendszer és legalább annyira élvezik a gyerekek a közös játékot.

b) A gyakorláshoz sokféle feladat készíthető a **LYNX** programmal is és a gyerekek nagyon szeretik az interaktív táblát használni! Ilyen például a halmazos feladat: Húzd a vonós hangszereket a halmazba! Egy kis trükk, hogyha úgy

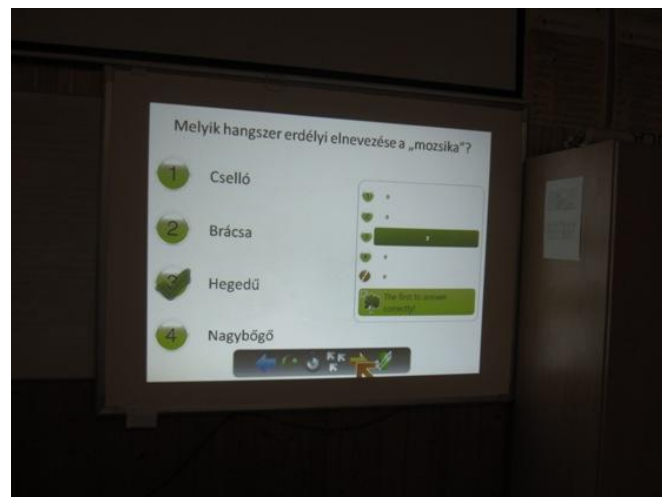
állítjuk be a feladatot, hogy a nem a halmazba valót „hátra” küldjük, akkor a rossz megoldást nem is tudja a halmazba tenni. ☺

c) Az **EclipseCrossword**-del nagyon egyszerű rejtvényt készíteni a fogalmak gyakorlására: Az összes fogalom belefoglalható, differenciálható, az interaktív táblánál ellenőrizhető. A differenciálásra is számos lehetőséget kínál, például: megadtam a kezdőbetűket a rejtvényben, illetve kevesebb fogalomra kérdeztem rá.

d) A **Totót** is nagyon szerették a gyerekek, hiszen az ellenőrzését az interaktív táblánál oldottuk meg, így azonnali visszajelzést kaptak.

A totó ellenőrzése PowerPoint-os feleletválasztós feladattal történt és hangfelismeréssel kiegészítve egy átfogó feleletet kaptam a megoldásra vállalkozó gyermektől, így szinte észrevétlenül, játékosan feleltethetem a gyermekeket.

5. lépés: Ellenőrzés. A téma zárásaként keresztrejtvényt készítettem az EclipseCrossword-del, aminek nagy előnye, hogy a már használt szó és meghatározás halmazt újra és újra fel lehet használni, lehet variálni, csökkenteni, bővíteni.

6. lépés: Jutalomjáték. A Manó Muzsika CD nagyon sok játékot kínál gyakorlásnak, zenei készség fejlesztésnek, óra végi levezető játéknak, amivel persze észrevétlenül tanulnak is a gyerekek!

Csoportmunka: manapság a munkahelyeken az olyan munkavállalókat keresik, akik tudnak közösen dolgozni, ismerik a csapatmunkát. Igaz ebben a témában nem használtam a csoportmunkát, de alkalomadtán alkalmazom a gyerekekkel, és ebben is hatalmas segítség az internet, a számítógépek. A csoportbeosztást hangjegykártyákkal szoktam meghatározni. A terembe érkezéskor mindenki húz egy kártyát, és az ugyanolyan ritmuskártyát húzóknak alkotnak egy csoportot. A csoportban mindenki kiválasztja a neki való feladatot – mindenki sikerélményhez jut!

Csoportfeladatok lehetnek:

Böngésző – megkeresi az információkat a neten

Rajzoló – lerajzolja például a kikeresett hangszert

Jegyző – irányítja a feladat lejegyzését, e-mailen körbeküldi a gyűjtött információkat

Szóvivő – felolvassa a gyűjtött öt mondatot, vagy ismerteti a feladat megoldását

Igaz, hogy egy konkrét téma és tantárgy kapcsán írtam le a módszereimet, de hiszem, hogy az IKT-eszközök használatával a gyerekek több oldalról is meg tudják tapasztalni az új ismereteket, emellett változatos feladatokat lehet összeállítani velük, és a változatos gyakorló feladatokkal szinte észrevétlenül egyre jobban elmélyítik tudásukat az új anyag kapcsán bármely tantárgyból. Ezáltal **élményszerűbbé lehet tenni a „száraz” tananyagot, a gyerekeket be lehet vonni a közös munkába**, mivel szívesen „játszanak” az interaktív táblánál.

A csoportos feladatok révén fejlődik az együttműködési készségük, hiszen a csoportmunka kapcsán meg kell osztaniuk az önállóan szerzett információkat azokkal a társaikkal, akik közben más feladatot végeztek, s ezzel kommunikációs készségeik is fejlődnek. A csoportmunka végén értékeli egymás munkáját, együttműködését a csoportban.

A délutáni foglalkozás szabadon választható a gyerekek számára. Hasznos időtöltés és közben együtt dolgoznak, így közösségformáló hatása is van. Az internethez kapcsolódó feladatok révén **megismerik, hogyan kereshetnek a tananyaghoz otthon plusz információkat**, hogyan igazodhatnak el az információk dzsungelében.

Hiszem, hogy ha érdekes weboldalakat látnak a gyerekek a tanórán, akkor néhány percet vagy talán órát is hasznos oldalak böngészésével töltenek otthon is a „lövöldözős játék” helyett, s az internet segítségével tovább bővítik ismereteiket.

A tanórákon kívül nagyobb zenei évfordulókhoz kapcsolódóan idén már harmadik alkalommal szerveztem internetes vetélkedőt. (Bartók Béla születésének 125. évfordulójára, a reneszánsz év kapcsán, Liszt születésének 200. évfordulójára) Mindhárom versenynek nagy sikere volt a gyerekek körében. Heteken keresztül készítették a feladatokat, amelyekhez a

segítséget az interneten találták meg, majd a megoldásokat és a verseny állását is itt követhették nyomon.

<http://www.biharnagybajomiskola.fw.hu/bartok.html>

<http://www.biharnagybajomiskola.fw.hu/reneszansz/reneszansz.html>

<http://www.biharnagybajomiskola.fw.hu/liszt.html>

Azt tapasztalom, hogy az IKT eszközök használatával felépített órák eredményeként a **gyerekek szeretnek énekóra-ra járni, önállóságuk, bátorságuk nő, szívesebben szerepelnek társaik előtt**, villám gyorsan eltelik a 45 perc, és szinte észrevétlenül tanulják meg a tananyagot.

Biharnagybajom, 2012. február 28.

Készítette: Vígh Tiborné, Szűcs Sándor ÁMK, Biharnagybajom